

Ringkøbing-Skjern Kommune

Returadresse
Land, By og Kultur - Land og Vand
Smed Sørensens Vej 1 6950 Ringkøbing

Sagsbehandler
Klaus Kevin Kristensen
Direkte telefon
Dato
9. november 2016
Sagsnummer
15-034231

VVM-afgørelse og tillæg til miljøgodkendelsen for Hoven Mølle Dambrug

Tillæg nr. 2

Produktionsudvidelse

November 2016

KMS@COWI-DDO.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Ansøgning	4
2	Afgørelse	4
2.1	VVM	4
2.2	Tillæg til miljøgodkendelse	5
2.3	Høring	5
3	Vilkår.....	6
3.1	Generelt.....	6
3.2	Indretning og drift.....	6
3.3	Slam	8
3.4	BAT standardkrav.....	9
4	Ikke teknisk resumé.....	11
5	Miljøteknisk vurdering.....	12
5.1	Lokalisering	12
5.2	Høring	12
5.3	Indretning og drift.....	12
6	Gyldighed og retsbeskyttelse	28
6.1	Gyldighed.....	28
7	Offentliggørelse og klagevejledning	29
7.1	Offentliggørelse	29
7.2	Klagevejledning	29
8	Liste over modtagere af kopi af godkendelsen	31
9	Lovgrundlag - Bilag 1	32
9.1	Lovgrundlag, bekendtgørelser, kommuneplaner, vand og naturplaner.....	32
10	Oversigtskort – Bilag 2.....	33
11	Situationstegning – bilag 3.....	34
12	Behandlingsprocedure for hjælpestoffer – Bilag 4.....	35
12.1	Vejledning til procedurer for brug af hjælpestoffer.....	35
12.2	Procedurer – produktionskanaler.....	36
12.3	Procedurer – 7 jorddamme.....	36
12.4	Procedurer – Bagkanal.....	36
13	Forudsætninger beregninger hjælpestoffer. Bilag 5.	37
14	Udlederkrav – kontrol af dambrugets udledninger bilag 6....	37
15	Væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet. Bilag 7	40
16	Skema til brug for screening (VVM-pligt). Bilag 8.....	40

Stamdata for virksomheden

Virksomhedens navn	Hoven Mølle Dambrug
Virksomhedens adresse	Møllebakken 2, Hoven, 6880 Tarm
Virksomhedens ejere	
Virksomhedens mailadresse	
Virksomhedens kontaktperson	
Fiskemester	
Virksomhedens matrikelnummer	
CVR-nr.	20030593
P-nr.	1004194070
Listebetegnelse, godk.bek. 1640 / 13-12-2006	I 202
(i)-mærket, godk.bek. 1640 / 13-12-2006	Nej
Omfattet af VVM, bek. 1510 / 15-12-2010	Ja
Dato for øvrige godkendelser/tilladelser (kun 2013)	3. oktober 2014 - Tillæg til miljøgodkendelse. 9. september 2013 - Miljøgodkendelse af Hoven Mølle Dambrug, vandindvindingsstilladelse og VVM-screening.

Aktiviteter

Hovedaktivitet: Ferskvandsdambrug – produktion af ørreder til konsum/udsætning på havdambrug, rognfiskeproduktion.
Væsentlige biaktiviteter: Ingen
Væsentlige miljøforhold: Udledning af næringssalte og let omsætteligt organisk stof, medicin- og hjælpestoffer til Hoven Å, Omme Å og Ringkøbing Fjord

Ny aktivitet

Aktivitet	
Listebetegnelse:	Ferskvandsdambrug og andre fiskeproduktionsanlæg, I 202
(i)-mærket:	Nej
VVM:	Vurderet ikke VVM-pligtigt

1 Ansøgning

Hoven Mølle Dambrug har d. 9. november 2015 gennem Jens Kristian Nielsen, AquaDam ansøgt om tillæg til dambrugets miljøgodkendelse fra 13. september 2013.

I forbindelse med tillæg til miljøgodkendelse af 3. oktober 2014 fik dambruget tilladelse til at ændre på den miljøgodkendte indretning. Der blev bl.a. meddelt tilladelse til at etablere 5 kanalanlæg til fiskeproduktion, centralt mikrosigteanlæg for hele anlægget, slamkegler i kanaler, ny lagune til efterpolering af spildevand og et nyt slamdepot med membran i bund og sider. Der blev ikke meddelt tilladelse til yderligere produktion. Dambruget ansøger nu om at øge produktionstilladelsen på Hoven Mølle Dambrug. Dambrugets konsulent har beskrevet følgende i ansøgningen:

Hoven mølle dambrug driver nu også nabodambruget Sdr. Green dambrug som lejer/forpagter. Sdr Green dambrug har en hjemsendt miljøgodkendelse liggende til fornyet behandling hos Herning kommune. Hoven mølle dambrug har indgået aftale med Sdr. Green dambrug om køb af dambruget, men ønsker nu at sammenlægge produktionen på de 2 dambrug til Hoven Mølle dambrug fremfor at drive dambrug 2 steder, med deraf øgede driftsomkostninger mm. Derudover ligger der en uafklaret vandløbssag med Herning kommune, som kunne endelig afsluttes, såfremt Sdr. Green dambrug blev nedlagt og produktionen overflyttet til Hoven Mølle dambrug. Ejeren har nu udarbejdet et forslag til indretningsmæssige ændringer af Hoven Mølle dambrug, for at opfylde gældende regler for den nuværende godkendte produktion, sammenlagt med den overflyttede produktion fra Sdr. Green dambrug.

Der er efterfølgende d. 8. august 2016 sendt reviderede procedurer for brug og udledning af hjælpestoffer fra dambruget. Herudover er der gennem sagsforløbet indkommet en lang række oplysninger fra dambrugets konsulent.

Dambruget ønsker udover produktionstilladelsen tilladelse til etablering af en fiskebrænder til afbrænding af døde fisk på dambruget.

2 Afgørelse

2.1 VVM

Der er foretaget en screening af projektet i henhold til VVM-bekendtgørelsen. Det er vurderet, at projektet ikke er af et sådant omfang, at projektet er omfattet af VVM-pligten (Vurdering af Virkning på Miljøet) (bilag 8).

Afgørelsen er begrundet i, at miljøpåvirkningens omfang ikke er af en sådan karakter og/ eller grad, at aktiviteterne må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Afgørelsen er meddelt i henhold til "Bekendtgørelse nr. 957 af 27. juni 2016 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

2.2 Tillæg til miljøgodkendelse

Ringkøbing-Skjern Kommune godkender hermed det ansøgte på de i afsnit 3 nævnte vilkår. Godkendelsen gives på grundlag af ansøgningen og oplysningerne i sagen i øvrigt, jævnfør beskrivelserne og bilagene til denne godkendelse.

- Tillægget til miljøgodkendelse gives efter Miljøbeskyttelseslovens § 33, Bekendtgørelse om miljøgodkendelse og samtidig sagsbehandling af ferskvandsdambrug og Godkendelsesbekendtgørelsen.
- Der gives tilladelse til udledning af procesvand fra dambruget til Hoven Å i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 34 og § 28 samt bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelsesloven.
- Der gives tilladelse til udledning af hjælpestoffer efter bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet. I forhold til medicin er der ikke ansøgt om ændret anvendelse.
- Der gives tilladelse til "anden indretning og drift" end de krav, som er angivet i bekendtgørelsens bilag 1 jf. Dambrugsbekendtgørelsens § 6 stk. 2.
 - o Dambruget har en særlig produktionsform med fokus på især rognfisk og æg til kaviar. Det er en anden produktionsform end produktion af portionsørred, som især har dannet grundlag for bekendtgørelsens krav.
 - o Anden "indretning og drift" gælder bl.a. i forhold til vandforbrug, opholdstid i lagune, laguneareal, plantelagune dybde, maksimal hydraulisk belastning af lagune, krav om indpumpning af vand og krav om opbevaringskapacitet for slam på 9 måneder. Her er der fastsat nye vilkår.
 - o Til gengæld fastsættes et loft for dambrugets maksimale foderforbrug på 467,5 tons pr. år, og overgår således ikke fuldt ud til udlederkontrol.
- Der meddeles samtidig tilladelse til etablering af lavkapacitets forbrændningsanlæg til døde fisk.

Fremtidige nye aktiviteter, ændringer eller udvidelser såvel bygningsmæssigt som driftsmæssigt, som kan indebære forurening, herunder affaldsfrembringelse, må ikke påbegyndes, før der foreligger en afgørelse fra kommunen. Det er kommunen, der afgør om godkendelse er nødvendig (miljøbeskyttelseslovens § 33 og 37). Der gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse eller dispensation efter anden lovgivning.

Tilsynsmyndigheden kan til enhver tid revidere kontrolvilkårene for at forbedre egenkontrollen eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn, jf. miljøbeskyttelseslovens § 72 stk. 3. Visse dele af godkendelsen kan være omfattet af en retsbeskyttelse på 8 år efter godkendelsesdatoen. Det anvendte lovgrundlag er nærmere beskrevet i bilag 1.

2.3 Høring

Kommunen har foretaget nabohøring i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelsen. Høringsbrev er sendt til ansøger samt en række naboejendomme i dambrugets nærområde. Herning Kommune samt dambrugskonsulenten for både Hoven Mølle Dambrug og Sdr Green er også blevet hørt. Se yderligere i den miljøtekniske redegørelse.

3 Vilkår

3.1 Generelt

- 3.1.1 Virksomheden skal etableres og drives som beskrevet i dambrugets ansøgning af 9. november 2015 inkl. supplerende indsendte oplysninger og kortbilag med mindre kravene er skærpet eller ændret i denne godkendelse (erstatte vilkår 3.1.1 i tillæg til miljøgodkendelse af 3. oktober 2014).
- 3.1.2 Dette tillæg til miljøgodkendelsen skal være taget i brug senest 1. år efter godkendelsesdatoen, ellers bortfalder tilladelsen. Kommunen kan i særlige tilfælde fastsætte en anden frist.

3.2 Indretning og drift

Produktion og foderforbrug

- 3.2.1 Dambruget skal senest 1 år efter godkendelsesdatoen være indrettet og med en drift i overensstemmelse med dambrugsbekendtgørelsens bilag. For en række af indretningskravene i bekendtgørelsens bilag 1 har kommunen godkendt en anden indretning og drift og har fastsat nye vilkår. Det gælder følgende:
- Vandforbrug fastsættes til maksimalt 350 l/s.
 - Recirkuleringsgrad fastsættes til mindst 70 procent.
 - Opholdstid i produktionsanlæg skal være mindst 5,4 timer.
 - Opholdstid i lagune skal være mindst 3,5 timer.
 - Plantelagune areal skal være mindst 4.300 m²
 - Hydraulisk belastning af plantelagunen må ikke overstige 0,08 l/s pr. m².
 - Indvinding kan foretages uden indpumpning.
 - Slam kan afhændes til biogasanlæg efter behov.
 - Biofilterareal skal være mindst 200.000 m².

Herudover skal dambruget indrettes som ansøgt, så længe dette ikke er i konflikt med vilkårene i denne godkendelse (erstatte vilkår 3.2.1 og 3.2.2 i tillæg til miljøgodkendelse fra 3. oktober 2014).

- 3.2.2 Dambruget må maksimalt anvende 467,5 tons foder pr. år.
- 3.2.3 Dambruget må ikke forøge produktionen ud over et årligt foderforbrug på 172,5 tons pr. år før indretningskravet i vilkår 3.1.1 og 3.2.1 er opfyldt. Indretningen skal afsynes af kommunen, og kommunen skal godkende, at vilkåret er opfyldt med den valgte indretning.

- 3.2.4 Dambrugets foderforbrug må ikke øges ud over de hidtidige 172,5 tons pr. år, før dambrugsproduktion på Sdr. Green Dambrug/Hyttens Dambrug er nedlagt. Der skal fremsendes skriftlig dokumentation/aftale mellem ejeren af Sdr. Green / Hyttens Dambrug og Herning kommune om endelig ophør af produktionen, samt inddragelse af opstemnings- og vandindvindingsret fra Skjern Å til Sandfeld-Hesselvig Kanalen herunder Sdr. Green Dambrug, før det overflyttede foder kan tages i brug.
- 3.2.5 Hvis dambruget kan dokumentere overholdelse af rensegraderne jf. dambrugsbekendtgørelsens i bilag 2, kan dambruget ansøge om at lade foderkravet bortfalde og overgå til udlederkontrol.

Vandindtag

- 3.2.6 Dambruget må ikke indtage mere vand på dambruget end 350 l/s med de godkendte renseforanstaltninger (overfladevand plus grundvand). Hvis dambruget ønsker at indtage mere vand på dambruget, vil dette kræve særskilt godkendelse fra kommunen (erstatte vilkår 3.2.8 i miljøgodkendelse fra 9. september 2013).
- 3.2.7 Dambruget skal dagligt kontrollere at vandure er i funktion, er rigtigt indstillet og fungerer korrekt. Ved nedbrud skal der straks iværksættes tiltag til udbedring af fejl og skader. Hvis et eller flere vandure er ude af drift eller ikke fungerer korrekt, skal kommunen orienteres.
- 3.2.8 Afvandingsforholdene fra eksisterende damanlæg bag ved haven på Møllebakken 1, Tarm må ikke forringes i forhold til nuværende forhold. Vandtilførslen til damanlægget er tinglyst til ca. 15 l/s. Afløbet skal kunne aflede ca. 15 l/s plus den til enhver tid tilførte vandmængde fra dræn, vejarealer, haveanlæg og tilstødende engarealer mv. Det er dambrugets ansvar, at ovenstående vandmængder kan afledes som hidtil såfremt afløbsforholdene ændres (dette vilkår er gentaget fra tillæg til miljøgodkendelse af 3. oktober 2014).

Spildevand

- 3.2.9 Dambruget skal gennem den daglige drift sikre, at slamfjernelsen fra produktionskanaler, slamkegler, mikrosigte og biofiltre foretages så effektivt som muligt. Disse renseforanstaltninger skal alle være i drift hele året.
- 3.2.1 Dambruget skal være indrettet, så det på intet tidspunkt via naturligt fald vil være muligt at aflede spildevand til Hoven Å udenom mikrosigte, biofilter eller plantelagune. Hvis en af de tre nævnte renseforanstaltninger skal service-res/oprenses eller oplever nedbrud skal spildevandet passere de to andre renseforanstaltninger. Kommunen skal orienteres, hvis uforudsete hændelser gør, at dambrugets renseforanstaltninger ikke er i funktion.
- 3.2.2 Plantelagunerne skal oprenses således, at vanddybden er mellem 0,5 og 1,0 m med en gennemsnitsdybde på maksimalt 0,9 meter. Det skal ligeledes sikres at

overfladearealet på mindst 4.300 m² opretholdes (erstatte vilkår 3.2.19 i miljøgodkendelse af 9. september 2013).

- 3.2.3 Minimum en gang om året gennemgås plantelagunerne for slamaflejringer. Dette bør ske sidst på vinteren/først på foråret, når der er færrest planter i lagunerne. Ved større slamaflejringer fjernes disse. Er der ingen planter i et område med slam, kan det graves op, men som udgangspunkt er det mest hensigtsmæssigt at suge slammet op for ikke at fjerne planterødder og frøpulje i bunden af lagunen. Under slamfjernelse sikres, at der ikke sker slamflugt til vandløbet ved f.eks. at lukke for afløb fra dambruget indtil vandet i den nedre del af plantelagunen er klart.
- 3.2.4 Det sted, hvor det klarede overskudsvand fra slamdepotet løber i plantelagunen gennemgås for slamaflejringer mindst hver 3. måned, og større slamaflejringer fjernes.
- 3.2.5 Der må ikke være fisk i plantelagunen.

Egenkontrol

- 3.2.6 Der skal inden for en driftsperiode på 1 år (365 dage +/- 15 dage) udtages 26 prøver af det samlede vandindtag af overfladevand, 26 prøver af drænvand, og 26 prøver af det samlede vandudtag. Prøvetagningen skal fordeles jævnt over driftsperioden, 2-3 prøvesæt pr. måned. Hvis de udtagne prøver af drænvand efter 1 år viser sig at være stabile, kan kommunen beslutte, at antallet af drænvandsprøver kan nedsættes til 12 prøver, svarende til 1 prøve pr. måned (erstatte vilkår 3.2.20 i dambrugets miljøgodkendelse).
- 3.2.7 Dambruget skal overholde de kravværdier til udledning af total-kvælstof, total-fosfor, ammonium, og organisk stof (BI₅) som fremgår af bilag 6. Til kontrol af kravoverholdelsen anvendes bilagets beregningsregler (erstatte vilkår 3.2.23 i dambrugets miljøgodkendelse af 9. september 2013).

3.3 Slam

- 3.3.1 Hvis dambruget løbende gennem produktionsåret afhænder slam til biogasanlæg, kan dambruget se bort fra kravet om en opbevaringskapacitet svarende til 9 måneders drift. Andre krav til slamdepotets indretning er fortsat gældende.
- 3.3.2 Tømning af slamdepotet skal foretages løbende så slamdepotet på intet tidspunkt bliver så fyldt, at det bliver begrænsende for renseforanstaltningernes tilledning af slam til depotet.
- 3.3.3 Afhændelse af slam skal kunne dokumenteres gennem skriftlige aftaler om forbrænding, udbringning eller lignende.

3.4 BAT standardkrav

3.4.1 Dambrugets spildevandsudledning skal overholde BAT-kravene i nedenstående tabel. BAT-kravene vurderes i forhold til dambrugets egenkontrolprøver baseret på et års produktion (erstatte vilkår 3.3.1 i miljøgodkendelse af 9. september 2013). Kravene er fastsat svarende til dambrugskategorien med en fodertilladelse på 55-230 tons pr. år.

	Kvælstof	Fosfor	BI ₅
BAT-krav	28 kg/tons fisk	2,1 kg/tons fisk	20 kg/tons fisk

3.4.2 Hvis der i en bekendtgørelse fremkommer nye og lempede BAT-krav til kvælstof, fosfor og BI₅ til ferskvandsdambrug, kan dambruget ansøge kommunen om at lægge de nye kravværdier til grund for den fremtidige kontrol (erstatte vilkår 3.3.2).

Specifikke vilkår vedr. brug og udledning af hjælpepestoffer

3.5.1 Udlederkravene for hjælpepestoffer anses som overholdt, når behandlingsprocedurerne i bilag 4 i dette tillæg overholdes. Ved behov for ændringer i behandlingsprocedurerne skal dambruget forinden fremsende dokumentation til kommunen, som sikrer, at udlederkravene overholdes. Ændringer i behandlingsprocedurerne skal godkendes af kommunen. Hver behandling dokumenteres i driftsjournalen (erstatte vilkår 3.2.4 i tillæg til miljøgodkendelse af 3. oktober 2014).

Affaldsforbrændingsanlæg

- 3.6.1 Affaldsforbrændingsanlægget skal etableres og drives som beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger som er indsendt, dog med de ændringer og tilføjelser, der fremgår af vilkårene nedenfor.
- 3.6.2 Anlægget må kun bruges til afbrænding af døde dambrugsfisk, og må på intet tidspunkt anvendes til forbrænding af fisk fra andre dambrug.
- 3.6.3 Al forbrænding af døde fisk i forbrændingsanlægget skal registreres i dambrugets driftsjournal. Dato og anslået mængde døde fisk til forbrænding skal registreres i driftsjournalen.
- 3.6.4 Affaldsforbrændingsanlægget må ikke medføre røg eller lugt ved nabobeboelser. Hvis kommunen konstaterer, at lugt/røg fra anlægget forekommer ved nabobeboelser, skal dambruget på kommunens forlangende straks iværksætte tiltag, der fjerner lugt/røg fra fiskeafbrændingen i den fremadrettede drift. Hvis kommunen vurderer, at dambrugets tiltag ikke fjerner lugten/røgen helt ved nabobeboelser skal driften ophøre, og anlægget skal fjernes. Kommunen meddeler en frist for at fjerne anlægget. Døde fisk skal herefter opbevares i beholdere med tætsluttende låg og afhændes til destruktion/forbrændingsanstalt.
- 3.6.5 Affaldsforbrændingsanlægget må ikke flyttes til nye placeringer på dambruget uden foregående godkendelse af kommunen.
- 3.6.6 Aske fra forbrændingen skal afhændes efter gældende bestemmelser og kommunens anvisninger. Der skal forelægge skriftlig dokumentation for afhændelse af asken.
- 3.6.7 Brændstof skal opbevares i godkendt beholder til formålet.

4 Ikke teknisk resumé

Hoven Mølle Dambrug har specialproduktioner af store røde rognfisk og moderfisk med æg til kaviar. Desuden har dambruget en mindre produktion af kildeørreder og andre krydsningsørreder hovedsageligt til levende eksport. Nu ønskes produktionen udvidet væsentligt, og dambruget har ansøgt om tillæg til dambrugets eksisterende miljøgodkendelse fra 2013.

Dambruget er i dag et moderne dambrug og indrettet med et helt nyt kanal anlæg i beton med integrerede slamkegler, mikrosigte, plantelagune samt et depot til slam udført i beton. Renseforanstaltningerne ønskes suppleret med biofilteranlæg i den fremtidige drift.

I det ansøgte indgår en flytning af en årlig "foderkvote" på 107 tons fra Sdr. Green Dambrug og 188 tons fra Hyttens Dambrug. Når flytningen er gennemført vil Sdr. Green Dambrug blive nedlagt. Hyttens dambrug er nedlagt.

Når dambrug udvider produktionen skal dambruget overgå til udlederkontrol, hvor der ikke fastsættes et maksimalt tilladt foderforbrug. Reguleringen sker i stedet på de udledte stofmængder forudsat at en række indretnings- og driftskrav er opfyldt.

Hoven Mølle Dambrug har en særlig produktionsform med fokus på rognfisk og kaviar, og den ansøgte produktion kræver derfor et vandforbrug på op til 350 l/s. Det er væsentlig større end tilsvarende produktionsstørrelser af f.eks. portionsørred på model 3 lignende anlæg på udlederkontrol. Dambrugsbekendtgørelsens bilag 1 anviser indretningskrav for dambrug på udlederkontrol og Hoven Mølle Dambrug kan ikke overholde en række af disse krav blandt andet som følge af produktionsformen og begrænsede muligheder for etablering af yderligere laguneareal.

Kommunen har på denne baggrund godkendt en anden indretning og drift end den, som er angivet i dambrugsbekendtgørelsens bilag 1 jf. bekendtgørelsens § 6 stk 2. Til gengæld er der fastsat et foderloft i godkendelsen af hensyn til miljøet. Fremadrettet må der ikke anvendes mere end 467,5 tons foder pr. år, og dambruget overgår således i første omgang ikke fuldt ud til udlederkontrol.

Foderforbruget vil kunne øges fra 172,5 til 467,5 tons, men udlederkravene for ammonium og iltforbrugende stoffer er dog opstillet sådan, at Hoven Å ikke bliver tilført yderligere ammonium og iltforbrugende stof end hidtil tilladt. BAT-krav vil samtidig skulle overholdes. Samlet set vil Ringkøbing Fjord ikke modtage mere kvælstof og fosfor, end der tidligere har været tilladt på de tre dambrug.

Dambruget vil fortsat indvinde overfladevand fra Påbøl Bæk og Simmelbæk. Der vil kunne indvindes drænvand, såfremt der meddeles særskilt tilladelse. Dambruget ansøger samtidig om tilladelse til etablering af et lavkapacitets forbrændingsanlæg til døde fisk.

5 Miljøteknisk vurdering

5.1 Lokalisering

Hoven Mølle Dambrug er beliggende ved Hoven Å i Hoven By på Møllebakken 2, 6880 Tarm.

5.2 Høring

I forbindelse med godkendelsen er der sendt høringsbrev til ejendomme i dambrugets nærområde. Høringen er foregået fra d. 11. januar 2016 til 1. februar 2016. Der er indkommet bemærkninger fra beboere på to naboejendomme.

Høringssvarene omhandler:

- Støj fra dambruget.
- Lugt fra dambruget.
- Forøget forurening af vandløb, vandkvalitet, dyr- og planter i vandløb.
- Betydning af indvinding fra dræn på vandløb og på huse.
- Udsigten ændret.

Kort tid efter høringsfristens udløb har dambruget indgået købsaftale med naboen på Møllebakken 4, og ejendommen er i dag købt og ejet af dambruget.

5.3 Indretning og drift

5.3.1 Indretning nu og i fremtiden

Hidtidig indretning

Dambrugets konsulent har i ansøgningsmaterialet redegjort for de ansøgte ændringer af dambrugets indretning og i forhold til den indretning, som blev godkendt i tillæg til miljøgodkendelse af 3. oktober 2014. Uddrag af det ansøgte er angivet i de efterfølgende afsnit med kursiv. Oversigtskort over den ansøgte indretning fremgår af bilag 3.

Ansøgt indretning

De nedenstående oplysninger over dambrugets fremtidige indretning stammer fra dambrugets konsulent er angivet med kursiv.

Eksisterende teknikbygning udvides, så der bliver plads til 4 kapselblæsere, en nødstrømsdieselblæser samt et større nødstrømsanlæg, således at den fremtidige besætningsstørrelse kan iltforsynes og er sikret mod strømudfald.

Der etableres et biofilter, bestående af 6 betonstøbte sektioner på hver 9x7,5x1,8 meter med ind- og afløbskanaler og by pass funktioner.

Biofiltrene får en samlet vandvolumen på ca. 608 m³. Der ilægges ca. 375 m³ biologemer med en overfladeareal på 550 m²/m³ svarende til en total overfladeareal 206.250 m². I

henhold til bekendtgørelsen svarer dette til 515 t foder ved en NH_4 omsætning ved $0,15 \text{ g/m}^2$ overflade pr. dag. Senere undersøgelser (DTU) af biofiltre viser omsætninger på $0,46 - 0,74 \text{ g/m}^2$ pr. dag.

Biofiltrenes kapacitet er således væsentlig større end det der i bekendtgørelsen, svarer til den overførte fodermængde på 408 t foder (efterfølgende tilrettet til 295 tons foder).

I forbindelse med anlæggelsen af de 5 kanaler er der etableret omfangsdræn. Drænene giver en vandmængde på ca. 50 – 100 l/s afhængig af årstiden og sænkingsdybden. Drænvandet er dog meget okkerbelastet og foreløbige målinger viser op til $8 \text{ mg Fe}^{++}/\text{l}$. Vandet er uegnet til opdræt af fisk. Der etableres et okkerfilter på dambruget inden vandet ledes til lagunerne, hvor ferrojern udfældes og evt. er med til at binde en del opløst fosfor i opdrætsvandet, inden vandet afledes til recipienten.

Eksisterende bygninger og installationer m.m. indgår i dambrugsanlægget som hidtil.

Produktionsanlægget afskærms med net mod fugle og evt. oddere efter de Veterinære krav.

Der er indgået en aftale med et biogasselskab om afhentet af slammet efter behov.

Tablet 1. Tekniske specifikationer for damme, kanaler og laguner baseret på ansøgers oplysninger. Bemærk, at volumener for damme er beregnet således, at der indgår et mindre bundareal end overfladeareal på grund af dammenes skrå sider. Dele af lagunearealet er samtidig snoet.

	Vandspejls-areal (ca) m^2	Dybde (m)	Volumen (m^3)	Antal	Volumen total (m^3)
Fødekanal	Ej angivet	Ej angivet	160	1	160
Kanaler	1.001	1,1	1090	5	5.450
Damme	220	0,9	195	7	1.365
Mikrosigteanlæg	Ej angivet	Ej angivet	30	1	30
Bundfældning	188	0,9	160	1	160
Bagkanal	336	0,8	268	1	268
Lagune 1 (snoet)	3.011	1,1*	3.335	1	3.335
Lagune 2	450	1,0	450	1	450
Lagune 3	850	1	850	1	850
I alt					12.068

* Disse dybder overskrider bekendtgørelsens krav til maksimal dybde. Overskridelsen er dog marginal og i praksis af mindre betydning.

Tabel 2. Nøgletal for dambruget i den ansøgte drift.

Nøgletal	Godkendt
Total volumen (m ³)	12.068
Maks vandindtag (l/s)	350
Opholdstid opdrætsanlæg ved maks vandindtag (t)	5,4
Opholdstid lagune 1+2+3 ved maks vandindtag (t)	3,7
Opholdstid hele dambruget ved maks vandindtag (t)	9,1
Recirkuleringsgrad (%)	45-95
Slamkegler (stk)	25
Mikrosigte 1 stk. (µm)	74
Nyt biofilter anlæg moving bed (m ³)	608
- Volumen biolegemer (m ³)	375
- Areal biolegemer (m ²)	206.250
Slambassin i beton (ca. m ²)	160
Klaringsbassin i beton fra slambassin (ca. m ²)	160
Samlet slamanlæg (ca. m ³).	450

Regulering af flow omkring mikrosigte og biofilter.

I forbindelse med ombygning af dambruget med biofilter, mikrosigte, lagune mv. er dambruget blevet bedt om at redegøre for de forskellige by-pass løsninger. Indretninger med by-pass skal sikre, at de enkelte rensekomponenter kan serviceres samtidig med, at vandet løber udenom gennem et såkaldt by-pass. Samtidig skal det sikres, at urensset spildevand ikke kan løbe urensset forbi renseforanstaltninger. Se figur 1.

Dambrugets konsulent har indsendt følgende (kursiv):

Mikrosigte:

By-pass åbner i tilfælde af:

- *Stop på mikrosigte, der medfører lukning af filterdug (defekt motor, strømsvigt, defekt tromle, defekt lejer, udskiftning af dug, ect.)*
- *Stop på spulepumpe, der medfører lukning af filterdug (defekt motor, defekt pumpe, defekt spuleslanger, defekt dyser, strømsvigt evt.).*

Disse forhold medfører en begrænset afledning eller stoppet afledning fra dambruget og medfører en stuvning i anlægget som medfører, at der opstår stor vandspejlsforhold mellem sigtens indløbside og afløbsside og d.v.s. at det er sigtedugen, der alene skal bære vandsøjlen (vands-tandshøjden mellem sigtens indløb- og afløbsside), der kan veje flere tons. Dugen springer og/eller i værste fald bliver tromlen også skæv (total havari).

For at undgå den situation, åbner der en automatisk nødport ved forhøjet vandstand ved indløbssiden, for at hindre havari og oversvømmelse i produktionsanlægget.

Vandet løber udenom og videre gennem de øvrige rensningsforanstaltninger.

Biofilter:

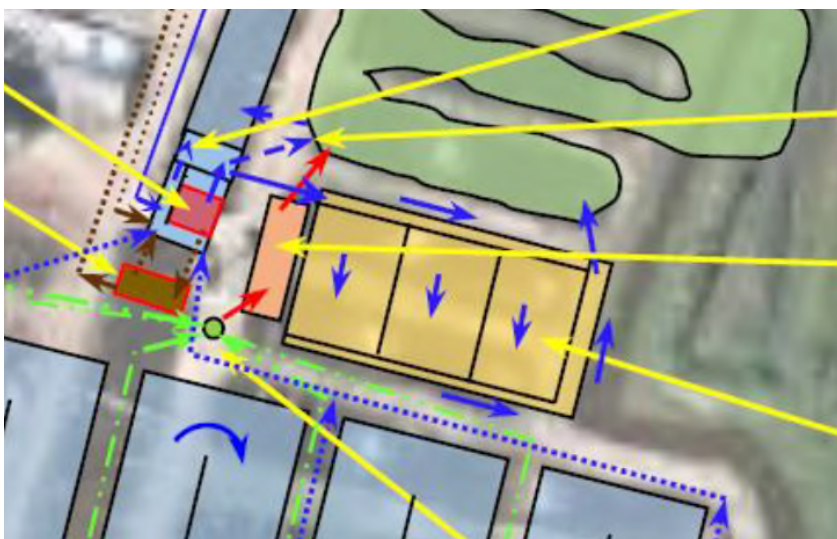
By-pass kan anvendes i forbindelse med reparation af returskyllesystemet, beluftersystemerne, udskiftning af filtre evt. Vandet løber udenom og videre gennem de øvrige rensningsforanstaltninger.

Oprensning af laguner:

I afløbet fra den slyngede lagune etableres rørledninger med skod, der muliggør at vandmængden i de 2 sidste laguneafsnit reguleres, så der er samme flow pr. m² laguneareal. De kan samtidig anvendes som bypass ved oprensning af de 2 sidste lagune afsnit, hver for sig. Ved oprensning af det slyngede laguneafsnit kan vandet by-passes til leveringsafsnittet. Vandet løber udenom og videre gennem de øvrige rensningsforanstaltninger.

Leveringsafsnit:

Samme by-pass som ovenfor anført, kan anvendes i forbindelse med en mindre vandmængde til leveringsafsnittet (fodertomme fisk).

Figur 1. Detaljerede oversigt over flow i området omkring biofilter og mikrosigte.

Kommunen har fastsat vilkår om, at dambruget skal være indrettet så det på intet tidspunkt via naturligt fald vil være muligt at aflede spildevand til Hoven Å udenom mikrosigte, biofilter eller plantelagune. Hvis en af de tre nævnte rensningsforanstaltninger skal serviceres/oprensnes eller oplever nedbrud skal spildevandet passere de to andre rensningsforanstaltninger. Kommunen skal orienteres, hvis uforudsete hændelser gør at dambrugets rensningsforanstaltninger ikke er i funktion.

Fiskebrænder

Ansøger ønsker tilladelse til installation af et anlæg til afbrænding af fiskeaffald for at minimere risikoen for smitte til og fra dambruget (se figur 2). Den hidtidige praksis er, at døde fisk afhentes hos dambrugerne af en særlig fisketransport til døde fisk. Denne transport af døde fisk til og fra dambruget og mellem dambrug udgør ifølge dambrugets oplysninger en væsentlig smitterisiko for en række fiskesygdomme.

Derfor ønskes installeret en brænder model Masterburn MB240F (Carcass and waste incinerator). Det er et dieseldrevet anlæg som er udviklet til bl.a. veterinære formål og kan bruges af f.eks. dyrlæger, læger, landmænd mv. Det er et lavkapacitets anlæg med en kapacitet på op til 50 kg pr. time, og ifølge ansøger kan der afbrændes omkring 100 kg døde fisk pr. gang. Den fungerer ved at fisk brændes i et primært kammer, hvorefter røgen efterfølgende brændes i et sekundært røggaskammer for at få så ren røggas-

emission som muligt. Forbrændingen i begge kamre sker ved temperaturer over 950 gr. C.

Der ansøges om, at asken fra forbrændingsanlægget bortskaffes via dambrugets slamhåndtering til biogasanlæg. Det ansøgte anlæg er opstillet på dambruget og kommunen har taget nedenstående billeder:

Figur 2. Fiskebrænder på Hoven Mølle Dambrug. Fremvisning for kommunen d. 22. december 2015.

Anlægget er placeret umiddelbart syd for slambedene (bilag 3).

Det er oplyst, at dødeligheden for fisk ved den pågældende produktion kan anslåes til 2,5-5 procent af årsproduktionen. Ved en produktion på f.eks. 500 tons ørred svarer dette til 12,5-25 tons fisk om året. Der må således forventes afbrænding af døde fiske flere gange ugentligt og måske dagligt i perioder.

Ifølge producentens oplysninger medfører den ansøgte model næsten ingen røg og lugt. Kommunen har dog ved demonstration af brænderen d. 22. december 2015 konstateret, at der forekommer lugt fra afbrændt fisk ved anlægget i forbindelse med opstart.

Nærmeste nabo (bygning v. Nørre Grenevej 3) ligger ca. 140 meter fra det opstillede forbrændingsanlæg. Kommunen vurderer på baggrund af de modtagne oplysninger fra ansøger, at anlægget ligger i tilstrækkelig afstand fra naboejendomme til at undgå lugtgener.

Kommunens udgangspunkt er, at lugten af afbrændt fisk ikke må forekomme ved naboejendommene. Hvis kommunen konstaterer, at der forekommer lugt fra afbrænding af fisk ved naboejendommene, skal dambruget straks afhjælpe problemet. Hvis der stadigvæk forekommer lugtgener, skal anlægget ophøre med drift og fjernes helt inden for en frist som kommunen angiver.

Det er oplyst, at askeindholdet ligger på 7-10 procent og såfremt der afbrændes 12,5-25 tons fisk om året vil det medføre en askemængde på 0,9 tons til 2,5 tons aske om året.

Aske fra forbrændingen skal afhændes efter gældende bestemmelser og kommunens anvisninger.

Lovgrundlag: Afbrænding af døde fisk foretages i et affaldsforbrændingsanlæg. Denne type af affaldsforbrænding er dog ikke omfattet af Affaldsforbrændingsbekendtgørelsen jf. § 3 stk 3 (BEK nr. 1451 af 20. december 2012). Denne type anlæg er omfattet af en EU-forordning, der kaldes Biproduktforordningen, som administreres af Fødevarestyrelsen. Anlæggets miljøpåvirkning gennem lugt eller andre gener samt håndtering af affaldsprodukter reguleres dog efter miljøbeskyttelseslovens bestemmelser.

Det betyder derfor, at hvis der imod forventning opstår problemer med lugt udenfor dambrugets område, vil dette skulle reguleres af vilkår om lugt i dambrugets miljøgodkendelse.

Etableringen forudsætter samtidig brug af godkendt brændstoftank til diesel.

Herudover har kommunen sat vilkår om registrering af mængden af brændte fisk i driftsjournalen.

Andre bygninger og installationer

Eksisterende bygninger og installationer m.m. indgår i dambrugsanlægget som hidtil.

Produktionsanlægget afskærmes med net efter de Veterinære krav.

5.3.2 Ansøgers redegørelse for lugt, støj mv.

Dambruget har i ansøgningsmaterialet fra d. 9. november 2015 redegjort for lugt, støj og vibrationer, og for hvordan dambruget vil sikre, at hensynet til de omkringboende naboer vil blive varetaget. Efterfølgende har dambruget d. 12. januar 2016 indsendt supplerende oplysninger for at præcisere, hvordan en forøget produktion kan gennemføres uden at støj, lugt mv. bliver forøget (indsendte kommentarer er angivet med kursiv):

- *Det samme personale kan passe det ombyggede dambrug som dambruget så ud før ombygningen.*
- *Fodermængden leveres nu i fulde læs med tankvogn mod før i mindre partier, så der bliver stort set de samme antal transportere.*
- *Levering af fisk forekom før ombygningen i mindre partier, hvorimod der nu kan læsses fulde læs eller transport i tankvogne d.v.s. antal transportere vil stort set være det samme.*
- *Slam opbevares i betonkummer og bortkøres til biogas løbende, frem for, at det før var opbevaret i et jorddepot i et helt år på dambruget.*

- *Beluftningsudstyret er ændret fra piskere og pumper i damme/kanaler, til beluftning fra blæsere placeret i støjisoleret hus.*
- *Arbejdet på det oprindelige dambruget med rengøring, slampumpning, opgravninger, græspleje, jævnlige sorteringer og pumpning af fisk fra de mange damme m.m., er afløst af andre teknikker, der er mindre arbejdskrævende og synlige på dambrugsarealet.*

Vilkår til støj og lugt er stadig de samme, som blev meddelt i miljøgodkendelse af 9. september 2013. Disse vil stadig skulle overholdes.

Dambruget har købt naboejendommen på Møllebakken 4 efter naboens ønske. Denne ejendom ligger helt op til dambruget og vil fremadrettet blive fiskemesterbolig.

5.3.3 Produktion og foderforbrug

Produktionsform

Dambrugets producerer store røde rognfisk, moderfisk med æg til kaviar og konsum. Desuden en mindre produktion af kildeørreder og andre krydsningsørreder hovedsagelig til levende eksport.

Hoven Mølle Dambrug har en særlig produktionsform, som afviger væsentlig fra en produktion af portionsørred. Produktionsformen er fokuseret på rognfisk og ægproduktion til kaviar. Dambruget godkendes med et vilkår om et maksimalt foderforbrug på 467,5 tons pr. år. Den ansøgte produktionsstørrelse vil samtidig have et væsentlig højere vandforbrug end tilsvarende produktionsstørrelser af f.eks. portionsørred på udlederkontrol. Dette vil der blive redegjort for i de næste afsnit.

Produktionsformen med rognfisk medfører en meget skæv fordeling af fiskebestanden over året. Det betyder, at der i perioder af året vil være plads i produktionsanlægget. For at kunne udnytte opdrætsanlægget optimalt vil der således kunne opdrættes portionsørred i det uudnyttede produktionsvolumen.

Produktionsudvidelse

I forbindelse med ansøgningen indgår en fodertilladelse (F_{till}) svarende til i alt 295 tons pr. år fra Sdr. Green Dambrug (107 tons pr. år), der også inkluderer Hyttens Dambrug (tidligere 188 tons pr. år). Disse to dambrug ønskes inddraget i forhold til beregning af dambrugets fremtidige udlederkrav for kvælstof og fosfor ud fra bekendtgørelsens beregningsformler for udlederkontrol (Miljøstyrelsen 2012). Det svarer samlet til i alt 467,5 tons fodertilladelse pr. år. Dambrugenes placering i Skjern Å-systemet kan ses af figur 3.

De 467,5 tons pr. år er pt. dambrugets behov og i forhold til den ansøgte indretning.

Tabel 3. Udledninger for dambrug på udlederkontrol i kategorien F_{till} 25-230 tons fodertilladelse pr. år.

Stofparameter	Kg/tons F_{till}
Total N	52,1
Total P	3,2
BI ₅	45,1
Ammonium-N	32,6

Anvendes ovenstående tal på de ansøgte 172,5 tons F_{till} for Hoven Mølle dambrug plus en F_{till} på i alt 295 tons for Sdr. Green og Hyttens Dambrug er det muligt at beregne den maksimale nettoudledning. Se tabel 4.

Tabel 4. Fremtidige maksimale udledninger (U_{tk}) for Hoven Mølle Dambrug.

Stofparameter	Kg/døgn	Kg/år
Total N	66,7	24.357
Total P	4,1	1.496
BI ₅	57,8	21.084
Ammonium-N	29,2	10.688

Kommunen har lavet en habitatvurdering som grundlag for dette tillæg til miljøgodkendelse (bilag 7). I habitatvurderingen er der foretaget en nærmere redegørelse for dambrugets udledninger af kvælstof, fosfor, BI₅ og ammonium i den hidtidige og den fremtidige produktion. Der henvises til dette bilag.

5.3.5 Dambrugsbekendtgørelsens krav til indretning

Håndtering af godkendelsen ift. Dambrugsbekendtgørelsen

I bekendtgørelsens bilag 1 er der fastsat en række krav til indretning og drift af dambrug og afhængig af dambrugets produktionsstørrelse angivet som F_{till} (fodertilladelse efter Dambrugsbekendtgørelsen). På denne baggrund fastlægges tre størrelseskategorier for dambrugene. Denne størrelseskategori går igen i bekendtgørelsens bilag 2 og 7, hvor dambrугenes rensgrader, udlederkrav og BAT-krav fastsættes på baggrund af kategoriseringen.

Kommunen har tidligere opereret med, at fodertilladelserne lægges sammen i de tilfælde, hvor der indgår "foderflytninger"/flytninger af udledninger. I forhold til denne praksis vil det derfor være oplagt, at Hoven Mølle Dambrug placeres i den mest avancerede kategori, hvor fodertilladelserne er større end 230 tons pr. år. Dambrugets samlede fodertilladelse inklusiv "foderflytningen" fra Sdr. Green Dambrug og Hyttens Dambrug er jo 467,5 tons pr. år.

Hoven Mølle Dambrugs konsulent har dog redegjort for, at produktionen af store rognfisk og ørredkaviar på Hoven Mølle Dambrug ikke er forenelig med de indretningskrav og drifts krav, som foreskrevet i bekendtgørelsens bilag 1 for dambrug med en større fodertilladelse end 230 tons pr. år. Produktionsformen på Hoven Mølle Dambrug kræver

et større vandforbrug til fortynding for at undgå afsmag af geosmin i fisk og især i rogn, som ellers vil gøre produkterne usælgelige. Vandbehovet overstiger den vandmængde, som vil kunne opnås gennem grundvandsboringer, og derfor ansøges der om fortsat indvinding af vandløbsvand.

Derfor ansøges der om en anden indretning end bekendtgørelsens bilag 1 i henhold til dambrugsbekendtgørelsens § 6 stk 2.

1. Dambruget ønsker tilladelse til en specialproduktion af store rognfisk og kaviar, som tager udgangspunkt i en F_{till} svarende til kategorien 55-230 tons fodertilladelse pr. år i den efterfølgende redegørelse. Det svarer til produktionskrav for overfladevandsbaserede model 1-dambrug. Dambruget har en fodertilladelse på 172,5 tons pr. år før ombygningen. En godkendelse efter kategorien 55-230 tons fodertilladelse vil betyde, at udlederkravene for ammonium, total-P og BIs og BAT-kravene bliver fastsat lempeligere efter bekendtgørelsens bilag 2 og 7 set i forhold til en godkendelse efter kategorien > 230 tons fodertilladelse pr. år. Det gælder dog ikke udlederkravet for kvælstof, der forbliver ens uafhængig af produktionsstørrelse.

Kommunen imødekommer det ansøgte, men indsætter samtidigt et vilkår om et maksimalt foderforbrug på 467,5 tons pr. år for at kompensere for den ændrede indretning og drift i forhold til bekendtgørelsens bilag 1. Med foderloftet får dambruget således ikke samme muligheder for produktionsforøgelse, som dambrug på fuldstændig udlederkontrol.

Tabel 5. Bekendtgørelsens krav (bilag 1) til indretning ved en F_{till} mellem 55-230 tons foder pr. år. Tabellen er udarbejdet på baggrund af de oplysninger, som kommunen har modtaget af dambrugets konsulent.

Pkt.	Indretning/drift	F_{till} 55-230 tons/år)	Ansøgt	Vil Krav kunne overholdes?
1.	Vandforbrug	Giver ikke mening når $F_{till} > 230$ tons pr. år.	350 l	Se note *
2.	Recirkuleringsgrad	>70 %	45-95 %	Ja
3.	Opholdstid produktionsanlæg	2 timer	5,4 timer v. $Q=350$ l/s	Ja
4.	Opholdstid lagune (al lagune inkl.)	12	3,7 timer v. $Q=350$ l/s	Nej*
5.	Plantelagune (al lagune inkl.)	12.834 m ²	4.635 m ²	Nej*
6.	Plantelagune dybde	Maks. middeldybde= 0,9 m Dybde 0,5-1 m	1,0-1,1 m	Nej*
7.	Maksimal hydraulisk belastning af lagunen	0,021 l/s pr. m ²	0,08 l/s pr. m ² v. $Q=350$ l/s	Nej*
8.	Vandflowmåler	Ja	Her sættes vilkår	Ja
9.	Indpumpning	Ja	Nej	Nej*

10.	Slamdepot	Ja	Ja	Ja
11.	Impermeabel bund og sider i slamdepot	Ja	Ja	Ja
12.	Opbevaringskapacitet	9 måneder	Fjernes efter behov	Nej*
13.	Biofilter	Ikke krav	206.250 m ²	Ikke et krav – ekstra rensning
14.	Kanaler i impermeabelt materiale, beton el. lign.	Ja	Ja, kanaler i beton	Ja
15.	Anlæg partikelfjernelse	Ja	1. mikrosigte (74 µm dug), slamkegler	Ja
16.	Rensegrad: NH ₄ -N Total-N Total-P BI ₅	55 % 50 % 65 % 75 %	85,9 (modelleret) 8,5 (modelleret) 79,7 (modelleret) 67,4 (modelleret)	Ja Nej* Ja Nej* (Vilkår om maks foderforbrug)
17.	BAT-krav: Total-N Total-P BI ₅	28 kg/tons fisk 2,1 kg/tons fisk 20 kg/tons fisk	37,9 (modelleret) 1,0 (modelleret) 33,2 (modelleret)	Nej (lempes i ny bek, udgår for moderfisk) Ja Nej (lempes i ny bek, udgår for moderfisk).

* Krav ikke overholdt. Se bemærkninger i redegørelsen.

I det følgende gennemgås de enkelte punkter, hvor kravene ikke kan overholdes:

Punkt 1.

I forhold til vandforbrug har dambrugets konsulent bekræftet følgende (kursiv):

Opdrætsanlæg med indskudt biofilter og lav vandudskiftning i opdrætsanlægget er uegnet til produktion af rogn og æg til kaviar. Praktiske erfaringer viser, at det ikke er muligt at opdrætte rognfisk eller producere æg til kaviar fra moderfisk i recirkulerede anlæg med et lavt friskvandsvandindtag og med et indskudt biofilter i opdrætsanlægget. Æg og rogn vil få en markant bismag, idet bl.a. geosmin og bakterielle stoffer fra biofilteret vil, selv ved meget lave koncentrationer give afsmag. Det er heller ikke muligt at "afsmage" rognen eller æg ved at give fiskene et længerevarende ophold i frisk vand. Bismagen binder og opkoncentrere sig i fedt og da rogn/æg indeholder op til 400 gange mere fedt end fiskekød, så er selv meget lave koncentrationer i produktionsanlægget et problem og som normal ikke er et problem for konsumfiskeproduktionen.

Produktionstypen kræver derfor et væsentlig større vandindtag pr. produceret enhed end tilsvarende produktionsstørrelser af f.eks. portionsørred i hele anlægget.

Herudover er forskellen på modeldambrugsproduktion og f.eks. anlæg med portionsørred og produktion af større fisk, at anlæg med portionsørred kun har en stående bestand på ca. 1/3 af årsproduktionen stående i anlægget. I en produktion som på Hoven Mølle Dambrug vil man stort set have hele bestanden og årsproduktionen stående i produktionsanlægget.

Dambrugets konsulent har redegjort for, at en vandudskiftning på 75 l/s pr. 100 tons produktion vil kunne holde niveauet af ammoniumkvælstof nede på et for fiskene fornuftigt niveau uden indskudte biofiltre.

Ved en vandudskiftning på ca. 60 l/s pr. 100 tons stående bestand (75 pr. 100 tons foder) giver det et total ammoniumkvælstof-niveau på ca. 3,3 mg/l vand i produktionsanlægget. Erfaringsmæssig og litteraturen beskriver, at det niveau rent fysiologisk ikke er et problem for fiskene, vækst, etc.

Når der tages udgangspunkt i et årligt foderforbrug på 467,5 tons pr. år og fordelt på 6 kanaler fås et samlet vandforbrug på 350 l/s. En så stor indvinding fra dræn og/eller boringer er således ikke realistisk.

Den pågældende produktion er ifølge de oplysninger kommunen har fået kun forenelig med overfladevandsindvinding og en model 1 lignende dambrugsindretning. I dette tilfælde med biofilter som slutrensning.

Punkt 4, 5, 6 og 7.

Det ansøgte laguneareal er kun 36 procent af det areal som bekendtgørelsens bilag 1 foreskriver for dambrug i størrelseskategorien 55-230 tons fodertilladelse pr. år. Det er dog ikke muligt at inddrage større arealer til lagune uden at produktionsareal må fjernes. Manglende laguneareal og det højere vandforbrug gør, at opholdstiden i bekendtgørelsen ikke kan overholdes. Ved fuld vandindtag på 350 l/s vil opholdstiden kun være 31 procent af kravet i bekendtgørelsens bilag 1. Den lavere opholdstid er der forsøgt at kompensere for, ved at grave lagunedybden lidt dybere end foreskrevet. Det høje vandflow gennem lagunen bidrager samtidig til en høj hydraulisk belastning af lagunen, der er næsten 4 gange højere end foreskrevet. Den ansøgte rensning bliver derfor væsentlig ringere i det ansøgte projekt end hvis bekendtgørelsens indretningskrav var overholdt.

Punkt 9.

Dambrugsbekendtgørelsens § 10 stk 1 fastsætter, at kommunen i dambrugets vandindvindingstilladelse fastsætter krav om at indpumpe vand. I den forbindelse har dambruget ansøgt om at blive friholdt for indpumpningskravet. Det skyldes, at vandløbet er opstemmet, og at vandet løber ind på dambruget af sig selv. Kommunen har ingen planer om at nedlægge opstemningen, da det ikke lader sig gøre uden risiko for sætningsskader ved omkring liggende huse. Derfor lavede kommunen i 2010 et stort omløbsstryg, der kan rumme hele åens vandføring.

Dambruget bemærker, at det således ikke giver mening, at pumpe vandet ind på dambruget. I høringsudkast til ny dambrugsbekendtgørelse lægges der samtidig op til, at kravet om oppumpning bortfalder. Den gældende dambrugsbekendtgørelse fastlægger ikke nogen dispensationskrav i forhold til § 10 stk 1. Kravet om indpumpning følger dog kun tilladelsen til indvinding af overfladevand.

Dambruget har i dag en gældende tilladelse til indvinding af overfladevand svarende til maksimalt 430 l/s. Med dette tillæg vil der dog være vilkår om, at de maksimalt kan anvende 350 l/s og det skal dambruget overholde. Kommunen vil være afventende i forhold til at meddele en ny vandindvindingstilladelse til overfladevand med

indpumpningskrav, da det forventes at kravet vil bortfalde i den nye dambrugsbekendtgørelse.

Hoven Mølle Dambrug er ikke omfattet af krav om indvinding af dræn- eller grundvand jf. § 10 stk 2, da dambrugets fodertilladelse var mindre end 230 tons pr. år ved bekendtgørelsens ikrafttræden. Hoven Mølle Dambrug er således ikke omfattet af kravet om indvinding fra boring/dræn.

Punkt 12.

Dambruget har ønsket en løbende afhændelse af slam til biogasanlæg i stedet for en sikring af 9 måneders opholdstid i slamdepot. Der er således ansøgt om at kommunen anvender Dambrugsbekendtgørelsens § 6 stk. 2, hvorved der godkendes en anden indretning og drift end bekendtgørelsens bilag 1. I dag er der et todelt slamdepot etableret med fast bund og sider. Dette depot er indrettet så det fungerer med den ansøgte drift. Kommunen har imødekommet denne indretning i den fremtidige drift. I høringsudkast til ny dambrugsbekendtgørelse lægges der op til, at kravet om 9 måneders kapacitet udgår. I stedet er det hensigten at opholdstiden fastlægges efter en konkret vurdering.

Punkt 16.

Dambrugets konsulent har indsendt modelberegninger af dambrugets udledning ved brug af Dambrugsmodellen udviklet af DTU Aqua. Her har man kunne modellere udledningen fra Hoven Mølle Dambrug ved brug af 467,5 tons foder pr. år, de ansøgte renseforanstaltninger og et typisk anvendt foder ved produktion af rognfisk.

Her har man kunne modellere kravoverholdelse for ammonium og fosfor. For BI₅ er rensegraderne næsten overholdt, mens der for kvælstof langt fra er kravoverholdelse. Modellen beregner en påfaldende lav kvælstofrensning på Hoven Mølle Dambrug. I forhold til hvad der er målt på modeldambrug virker dette underligt lavt.

Dambrugets konsulent har beskrevet nedenstående og har en anden tilgang til rensegradskravene end de eksakte værdier. Han foreslår, at rensegraderne regnes tilbage og at der fastsættes et foderloft på 467,5 tons pr. år i stedet. Dambruget får herved ikke den fordel at kunne producere ubegrænset indenfor udledningsrammen. Konsulentens beskrivelse er her (kursiv):

Rensegrader er indsat for overholde den fastsatte maksimale årlige udledningsramme ved en produktionsforøgelse på 86 %.
Det maksimale produktionsbidrag for N er 100 % - de 7 % rensning for N for standard dambrug = 93% af produktionsbidrag som udledningsramme til recipienten.
Ved at indføre en rensrad på 50 % for N, fås $93 \% / 50 \% = 1,86$, d.v.s. at der kan ske en produktionsforøgelse på 86 % for at den overordnede kvæstofframme er udnyttet/ overholdt. De 1,86 er et gennemgående træk i bekendtgørelsen, idet de forhold der er listet op i bilag 1 (dambrugsbekendtgørelsen) om indretningskrav m.m., kan yde 50 % rensning og derfor kan dambrugeren påregne at kunne lave en produktionsudvidelse på mindst 86 % inden for den overordnede ramme, hvis han følger indretningskrav i bilag 1. Han kan påregne, men det er ikke en sikkerhed for ham, fordi han efterfølgende skal kunne dokumentere at han nu også kan det. D.v.s. at der implicit i bekendtgørelsen er indbygget en vis ricisi for miljøet i første omgang. Det kan fraviges under forudsætning at produktionsudvidelsen ikke er større end at krav til rensning sikre at udledningsrammen overholdes. Det er jo det bekendtgørelsen § 6 henviser til, hvor bekendtgørelsen forudsætter en produktionsudvidelse på 86 %. Hvis dambrugeren nu ikke ønsker eller af andre årsager ikke kan lave en produktionsudvidelse på 86 % (på grund af

pladsmangel i produktionsenhederne eller plads og areal nok til at etablere de forskrevne renseforanstaltninger i bilag 1 i fuld omfang, der kan klare en 86 % udvidelse, men måske kun en 30 % udvidelse, så er det legal at han kun øge produktionen med de 30 % hvis han stadig overholde den overordnede ramme. D.v.s. hvis han vælger en 30 % udvidelse, så er kravet til rensegrad for N kun 28,5 % for at N rammen er overholdt. Derfor formuleringen anden drift og indretning og de rensekrav der er i bilag 2 er overholdt ved at han kun produktionsudvider f.eks. 30 % med 28,5 % rensning for N og ikke de 86 % som de 50 % rensning er en forudsætning for. Bekendtgørelsen er overholdt på anden vis med en anden indretning og en anden drift end de forudsætninger der ligger til grund for en for 86 % udvidelse.

Konsulenten har også lavet nedenstående beregning for kravoverholdelsen for kvælstof, hvor han tager udgangspunkt i bekendtgørelsens standardproduktionsbidrag i stedet for det aktuelt anvendte foder som i dambrugsmodellen.

Produktionsbidraget er j.fr. bekendtgørelsen 56 kg/ t foder.

Ved brug af foder med 42 % protein er produktionsbidraget 39,20 kg/ t foder

- 7 % rensning for slam (v/ mikrosigte eller bundfældning) - 2,74 kg / t foder

- Rensning i biofilter 0 kg/ t foder

- Rensning i lagune:

$4.301 \text{ m}^2 * 2,7 \text{ g/døgn} * 365 \text{ dage} = 4.239 \text{ kg} / 467,5 \text{ kg foder} = - 9,06 \text{ kg /t foder}$

Udledning: 27,44 kg / t foder

Renseprocent: $(56 - 27,44) / 56 = 51 \%$ (bekendtgørelsen er overholdt).

Dambrugets konsulent har således gennem en teoretisk overslagsberegning forsøgt at sandsynliggøre, at bekendtgørelsens rensegrader vil kunne overholdes for kvælstof og BI_5 .

Kommunen har ikke set tilstrækkelig dokumentation for at dambruget vil kunne overholde rensegraderne for kvælstof og BI_5 med den valgte indretning. Derfor fastsættes et vilkår om et foderloft, hvor dambruget maks må anvende 467,5 tons foder pr. år svarende til foderet fra Hoven Mølle Dambrug plus foderet fra Sdr Green Dambrug og Hyttens Dambrug. Hoven Mølle Dambrug får således ikke en reel udlederkontrol med frit foderforbrug. Hvis dambruget gennem egenkontrollen eller ved investering i yderligere renseteknologi, foderstyring mv. kan dokumentere overholdelse af rensegraderne vil dambruget kunne ansøge om at få vilkåret slettet igen.

For en yderligere udredning af udledningsforholdene og "foderflytningen"/flytning af udledning henvises til tillæggets bilag 7.

Punkt 17.

Dambrugets konsulent skriver følgende (kursiv):

Med hensyn til overholdelse af BAT-krav, så har Styrelsen og Forsknings institutionerne erkendt, at det ikke er hverken teknisk eller fysiologisk muligt at overholde de fastsatte BAT-krav for andre størrelser og arter end alm. regnbueørreder til konsum op til 1 kg. Styrelsen har derfor udarbejdet et nyt udkast til nye BAT krav, dog ikke gældende for moderfisk og andre arter end regnbueørreder.

Boks 1. Uddrag fra DTU Rapporten: Renseforanstaltninger på klassiske dambrug – muligheder og effekter. Bovbjerg, P. m.fl. 2012.

Uddrag af opsummeringen fra rapporten.

Såfremt produktionsbidraget, altså det stofbidrag som selve fiskeproduktionen bidrager med, betragtes isoleret kan en række klassiske dambrug i størrelseskategorierne 25-55 t/år og 55-230 t/år få svært ved at overholde de i den nye bekendtgørelse (2012) anførte BAT-krav til specifikudledning (kg/t produceret fisk). Dette i særlig grad vedrørende kvælstof og BI5. Såfremt indtag fra vandløb reduceres eller såfremt der anvendes grund/drænvand med lavt input af partikulært bundet stof bliver problemet yderligere accentueret. Pris- og miljøeffektive metoder til at fjerne opløste fraktioner savnes, ligesom metodernes effekter ikke er dokumenterede på klassiske dambrug. Praktisk anvendelighed og inkorporering i praktisk drift på klassiske dambrug vil også være et element i en samlet vurdering af teknologiens anvendelighed. For dambrug med moderfisk/rognproduktion bliver udfordringen yderligere skærpet.

Der er ingen tvivl om at Hoven Mølle Dambrug vil være udfordret i forhold til overholdelse af BAT-krav for især kvælstof og nok også BI5. Der har lige været en ny dambrugsbekendtgørelse i høring, hvor der sker lempelser på BAT-kravene og kravene udgår helt for moderfisk. I forhold til kvælstofrensningen er der kun få kendte metoder til at rense den andel, som udgøres af opløst kvælstof. Det er plantelagune og opholdstid. Den begrænsede plads på Hoven Mølle Dambrug gør det svært at etablere yderligere lagune. Dambruget er derfor begrænset meget i mulighederne for at etablere yderligere kvælstofrensning. I stedet indgår der en "flytning" af kvælstof fra Sdr Green Dambrug og Hyttens Dambrug til Hoven Mølle Dambrug. Denne flytning kan ansues som en slags kompensation for manglende kvælstofrensning. Fjernrecipienten Ringkøbing Fjord modtager ikke yderligere kvælstof som følge af produktionsudvidelsen på Hoven Mølle Dambrug. Dette er uddybet i væsentlighedsvurderingen efter habitatdirektivet i bilag 7.

Kommunens vurdering – krav til indretning

Hoven Mølle Dambrug ønsker en fremtidig drift baseret på en specialproduktion af bl.a. rognfisk og kaviar. Produktionstypen, begrænsede muligheder for indvinding af grundvand og begrænsede pladsmuligheder gør at denne produktionstype på denne lokalitet giver udfordringer i forhold til at kunne meddele en tilladelse til forøget produktion og med overgang til udlederkontrol.

Kommunen har derfor godkendt en anden indretning og drift end de indretningskrav, som er beskrevet i Dambrugsbekendtgørelsens bilag 1.

- Det gælder i forhold til kravene om vandforbrug, opholdstid i lagune, laguneareal, plantelagune dybde, maksimal hydraulisk belastning af lagune, krav om indpumpning af vand og krav om opbevaringskapacitet for slam på 9 måneder. For at kunne godkende produktionen fastsættes i stedet følgende krav:
 - Vandforbrug fastsættes til maksimalt 350 l/s.
 - Recirkuleringsgrad fastsættes til mindst 70 procent.
 - Opholdstid i produktionsanlæg skal være mindst 5,4 timer.
 - Opholdstid i lagune skal være mindst 3,5 timer.
 - Plantelagune areal skal være mindst 4.300 m²
 - Hydraulisk belastning af plantelagunen må ikke overstige 0,08 l/s pr. m².
 - Indvinding kan foretages uden indpumpning.
 - Slam kan afhændes til biogasanlæg efter behov.

- Biofilterareal skal være mindst 200.000 m².
- Samtidig fastsættes et loft for dambrugets maksimale foderforbrug på 467,5 tons pr. år. Hvis dambruget kan dokumentere overholdelse af dambrugsbekendtgørelsens krav til rensegrader i bilag 2 kan dambruget ansøge om at lade foderkravet bortfalde og overgå til reel udlederkontrol.

Så længe rensegraderne ikke er dokumenteret overholdt må dambruget ikke forøge foderforbruget udover 467,5 tons.

Kommunen vurderer, at den ansøgte indretning og produktion på Hoven Mølle Dambrug er problematisk, da den ikke kan overholde indretningskravene Dambrugsbekendtgørelsens bilag 1. Dambruget har en specialproduktion af ørred, som afviger væsentligt fra produktioner af bl.a. portionsørreder i højtrecirkulerede anlæg. Kommunen har derfor vurderet det nødvendigt at godkende en anden indretning og drift fordi produktionen er speciel, men også fordi dambrugets placering ikke gør det muligt at etablere et så stort laguneareal som foreskrevet i bekendtgørelsens bilag 1. Vandbehovet på Hoven Mølle Dambrug vil heller ikke kunne forsynes udelukkende af dræn eller grundvandsboringer. Der er ikke tilstrækkeligt vand. Det øvre grundvandsmagasin har et meget højt indhold af jern, der i sig selv er giftigt for fiskene uden fortynding med overfladevand eller meget store mængder grundvand fra dybere magasiner.

5.3.6 Medicin- og hjælpestoffer

Dette tillæg betyder, at vandflow, renseforanstaltninger bliver ændret i forhold til det projekt, som blev godkendt d. 9. september 2013 og siden hen revideret d. 3. oktober 2014. Dette har dog ikke betydning i forhold til hvor store mængder medicin, som må anvendes på dambruget. Her er det stadig miljøgodkendelsens vilkår, der er gældende. For hjælpestoffer vil det få betydning, da procedurerne er beregnet på baggrund af flow gennem anlægget og renseforanstaltningerne. Procedurer for brug af hjælpestoffer er derfor genberegnet og forudsætningerne for beregningerne angivet i bilag 5 i dette tillæg til miljøgodkendelsen. Genberegningen er foretaget med samme forudsætninger og metoder som i miljøgodkendelsen fra 9. september 2013. For yderligere oplysninger henvises til miljøgodkendelsen. De nye procedurer fremgår af bilag 4 i tillægget. Kun proceduren for brug af hjælpestoffer er revideret. Udlederkravene er de samme.

Dambrugets konsulent har i ansøgningsmaterialet beskrevet følgende i forhold til BAT for hjælpestoffer (kursiv):

Ved behandling med formalin vil dambruget udnytte den nyeste viden på området, herunder især "Formalin Omsætnings Rapporten"¹ og "Formalin Dosering Rapporten"². Formalin doseres i koncentrationen 20 mg/l af rent formaldehyd, 1/3 af tidligere tiders praksis, og der køres lukket kredsløb i mindst 4 timer for at opnå god virkning af formalinen. For samtlige hjælpestoffer gælder ligesom for antibiotika, at det ikke er muligt at forhåndsvurdere det maksimale behandlingsbehov på realistisk måde, og det kan ikke udelukkes, at hele bestanden kan blive behandlingskrævende på samme tid. I ansøgningen er derfor angivet det maksimale antal enheder, som kan behandles i forskellige

scenarier, uden at miljøkvalitetskrav i recipienten overskrides ifølge modelberegning. BAT må ved behandling med hjælpestoffer være at behandle så effektivt og så hurtigt som muligt i det omfang, den enkelte situation tilsiger – i modsat fald risikeres gentagen intern smitte, så det samlede forbrug af hjælpestof stiger unødvendigt. Der er ikke nogen kendte, videnskabelige eller erfaringsbaserede alternativer til dette.

5.3.7 Biologisk vandløbsbedømmelse og recipientforhold

Hoven Å ved Hoven Mølle Dambrug har ifølge vandområdeplanen miljømålet "god økologisk tilstand" både op- og nedstrøms dambrugets spildevandsudløb. Faunaprøverne nedstrøms dambrugets udløb har været DVFI 6 eller DVFI 7 alle år fra 2011-2016. Dambruget vurderes således ikke at hindre opnåelse af miljømålene i vandløbet.

I forhold til nærrecipienten i Hoven Å vil det især koncentrationen af BI₅ og ammonium, som vil kunne være styrende for om vandløbets tilstand påvirkes. Udlederkravene til ammonium vil være uændrede fremadrettet mens kravene skærpes lidt for BI₅.

5.3.8 Påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter – væsentlighedsvurdering

Kommunen har foretaget en væsentlighedsvurdering af den ændrede drift og indretning af Hoven Mølle Dambrug i forhold til habitatbekendtgørelsen (BEK nr. 926 af 27/6 2016). Vurderingen fremgår af bilag 7.

5.3.9 Konklusion

Det er kommunens vurdering, at tillægget til miljøgodkendelsen for Hoven Mølle Dambrug og den fremtidige ansøgte og godkendte drift og indretning af Hoven Mølle Dambrug ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil påvirke bilag IV-arter eller Natura 2000 områderne i Omme Å, Skjern Å og Ringkøbing Fjord væsentligt. Godkendelsen vil heller ikke hindre opfyldelse af de miljømål, som fremgår af Vandområdeplan 2015-2021.

6 Gyldighed og retsbeskyttelse

6.1 Gyldighed

Tillægget til miljøgodkendelsen er gyldigt straks efter modtagelsen.

Ved klage kan Natur- og Miljøklagenævnet dog bestemme, at klagen har opsættende virkning, og tillægget til miljøgodkendelsen kan i det tilfælde ikke udnyttes.

7 Offentliggørelse og klagevejledning

7.1 Offentliggørelse

Afgørelsen bekendtgøres ved annoncering på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside (www.rksk.dk) fra fredag i uge 45 her i 2016. Derudover orienteres en række interessenter direkte jf. listen over modtagere af kopi af godkendelsen.

7.2 Klagevejledning

Tillæg til miljøgodkendelse

Der kan efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 11 klages over Kommunalbestyrelsens afgørelse.

Følgende kan klage: Ansøgeren, Sundhedsstyrelsen - Embedslægeinstitutionen Midtjylland samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i lovens §§ 99-100.

VVM-afgørelse

I henhold til planlovens § 58, stk. 1 nr. 4 kan kommunens VVM-afgørelse alene påklages for så vidt angår retlige spørgsmål.

Afgørelsen kan påklages af enhver med retlige interesse i sagens udfald. Det vil sige, at du fx kan klage, hvis du ikke mener, at kommunalbestyrelsen har haft hjemmel til at træffe afgørelsen. Du kan derimod ikke klage over, at kommunalbestyrelsen efter din opfattelse burde have truffet en anden afgørelse.

Fælles for afgørelserne

Afgørelserne annonceres på kommunens hjemmeside fredag i uge 45, 2016. Afgørelserne sendes desuden direkte til interessenterne på nedenstående liste.

Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Klagefristen er 4 uger og regnes fra datoen for offentliggørelsen og udløber den 9. december 2016.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen

til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Ansøgeren vil få besked, hvis andre klager over afgørelsen.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens § 101, planlovens § 62 kan afgørelsen prøves ved domstolene. Sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Der gøres opmærksom på, at der til enhver tid er adgang til aktindsigt i de resultater af virksomhedens egenkontrol, som tilsynsmyndigheden har, samt i sagen i øvrigt. Er der spørgsmål til afgørelserne er du altid velkommen til at kontakte kommunen.

Venlig hilsen

Ivan Thesbjerg
Fagleder, Land og Vand

I forbindelse med behandlingen af en sag kan det være nødvendigt, at Kommunen indsamler, behandler og videregiver personoplysninger, der er nødvendige for sagens behandling. Ifølge persondataloven har du og andre, der er nævnt i sagen, blandt andet ret til at bede om indsigt i disse oplysninger, ret til at gøre indsigelser mod, at oplysningerne behandles, ret til at berigtige oplysningerne samt ret til at klage over behandlingen til Datatilsynet. Forvaltningsloven og offentlighedsloven giver normalt også mulighed for at få indsigt i sagen, og du har altid ret til at udtale dig.

8 Liste over modtagere af kopi af godkendelsen

Aquadam v. Jens Kristian Nielsen (aquadam@post9.tele.dk)

Bredgade 6, Hoven, 6880 Tarm. (mette_markussen@yahoo.dk)

Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1., Boks 403, 1553 København V, (mail@dkfisk.dk)

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, (dnringkoebing-skjern-sager@dn.dk)

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V (natur@dof.dk), (ringkoebing-skjern@dof.dk)

Danmarks Sportsfiskerforbund, Hovedkontoret, Skyttevej 4, 7182 Bredsten (post@sportsfiskerforbundet.dk) og (lbt@sportsfiskerforbundet.dk)

Danmarks Sportsfiskerforbund, Miljøkoordinator Leif Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby (lp@sportsfiskerforbundet.dk)

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, v/ Formand Niels Barslund, Vormstrup 2, 7540 Haderup (nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk)

Friluftsrådet, (midtvestjylland@friluftsradet.dk)

Fødevareregion Vest, Sønderskovvej 5, 8520 Lystrup, (v-foedevare.herning@fvst.dk)

StNaturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø (svana@svana.dk)

Skjernådalens Lystfiskerforening, v. Bo Nielsen, Flintebakken 100, 1.tv, 8700 Horsens, (formand@skj-lf.dk)

Sundhedsstyrelsen. Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandsvej 8, 8940 Randers SV (senord@sst.dk)

9 Lovgrundlag - Bilag 1

Godkendelsen er primært givet på nedenstående lovgrundlag fra Miljøministeriet (inklusive eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der er gældende på godkendelsestidspunktet).

9.1 Lovgrundlag, bekendtgørelser, kommuneplaner, vand og naturplaner

Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (med senere ændringer).

Bekendtgørelse om miljøgodkendelse og samtidig sagsbehandling af ferskvandsdambrug, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 130 af 8. februar 2012.

Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 957 af 27. juni 2016).

Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 726 af 1. juni 2016.

Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, nr. 514 af 27. maj 2016 (godkendelsesbekendtgørelsen).

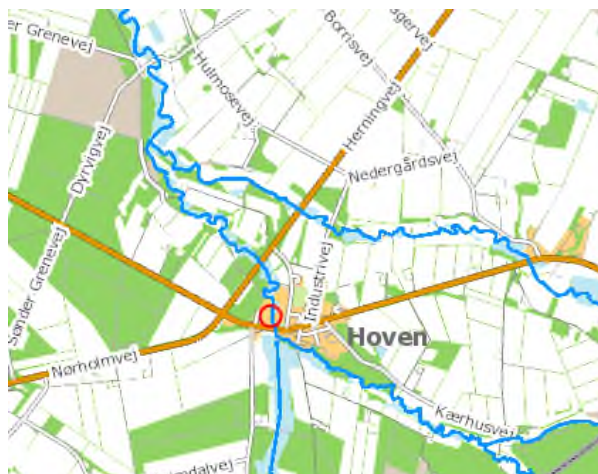
Bekendtgørelse nr. 439 af 19. maj 2016 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

Bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet, BEK nr. 921 af 27. juni 2016.

Lov om miljøbeskyttelse, lovebekendtgørelse nr. 1189 af 27. september 2016 (miljøbeskyttelsesloven).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning 2016. Vandområdeplan 2015-2012 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Juni 2016.

10 Oversigtskort – Bilag 2

Figur 4. Nærområder ved Hoven Mølle Dambrug.

11 Situationstegning – bilag 3

Figur 5. Ansøgt indretning af dambruget. Målestoksforhold 1:1.500.

12 Behandlingsprocedure for hjælpestoffer – Bilag 4

12.1 Vejledning til procedurer for brug af hjælpestoffer

I forbindelse med anvendelse af hjælpestoffer på Hoven Mølle Dambrug skal nedenstående procedurer overholdes for at sikre, at miljøkvalitetskravene ikke overskrides nedstrøms dambruget.

1. Først klarlægges hvilke kanaler eller damme, hvor der ønskes anvendt hjælpestof. Dambrugets kanaler og damme fremgår af situationstegningen på bilag 3.
2. Tjek det maksimale vandindtag for dambruget samt de berørte kanaler/damme. Disse fremgår af procedurerne i punkt 12.2, 12.3 og 12.4. Vandindtaget må gerne være mindre end angivet men ikke større.
3. I procedurerne fremgår det hvilke stoffer, der kan anvendes. Det fremgår ligeledes hvor mange kanaler/damme, som der maksimalt må tilsættes hjælpestof. Disse værdier må ikke overskrides. Vandindtag kan aflæses og den anbefalede (godkendte) dosering kan aflæses. Det fremgår ligeledes hvor mange timer, der skal gå før næste dosering kan foretages! Vær opmærksom på om damme/kanaler skal trækkes ned til halv dybde.
4. Igangsæt dosering. Efter dosering foretages registrering i driftsjournal.

12.2 Procedurer – produktionskanaler

Hjælpestof HOVEN MØLLE PROD.KANALER NORMAL DRIFT									
Forudsætninger for behandling efter Skema 1: Vandindtag hele dambruget 350 l/s Vandudskiftning pr. kanal 60 l/s Vandudskiftning pr. jorddam 7,1 l/s "Timer for næste behandl." i Skemaet er ventetiden fra behandlings start til ny start med samme stof, uanset hvor på dambruget Formalin: Afløb fra behandl. kanalspærres før stoftilsætning begynder og åbnes tidligst 4 timer efter tilsætning er afsluttet.									
Skema 1: Maximalt behandlingsomfang ved normal drift									
Type:	Dosering pr. kanal	Max. antal kanaler	Vandudskiftning pr. kanal		Vandudskiftning pr. jorddam		Anbefalet dosering	Aktivt stof mg/l	Timer for næste behandl.
Formalin, 24,5 %	91 liter	1	60,0	100	7,1	100	0,083 l/m ³	20	16
Formalin, 37,0 %	60 liter	1	60,0	100	7,1	100	0,06 l/m ³	20	16
Blåsten	273 g	NUL	60,0	100	7,1	100	0,25 g/m ³	0,10	
Kloramin-T, 98 %	5450 g	NUL	60,0	100	7,1	100	5 g/m ³	4,9	
Iltningmiddel*	5450 g	5	60,0	100	7,1	100	5 g/m ³	5,0	0
PerEddike Syre*	1090 g	5	60,0	100	7,1	100	1 g/m ³	1,0	0
Salt	1679 kg	1	60,0	100	7,1	100	1540 g/m ³	1540	24
Det angivne maksimale behandlingsomfang vil ifølge modelberegning hverken overskride VKK eller KVKK. * Iltningmiddel og PerEddike Syre er angivet som rent stof, da der findes flere handelsnavne med forskellige koncentrationer. Forsigtighed tiltrædes da stofferne er meget temperaturafhængige og uden større behandlingserfaring.									
Formalin: Efter 4 timers lukket kredsløb startes med vandudskiftning 45 l/s (75 %) i to timer; herefter kan vandudskiftningen normaliseres									
Salt: Mængden er reduceret til 77 % af det normalt anvendte for ikke at overskride KMVK ved normal vandudskiftning. Det anbefales at køre lukket kredsløb et par timer før udledningen startes for at opnå god virkning Alternativt gives fuld mængde 2000 g/m ³ (2.180 kg pr. kanal), og afløbet reduceres til 65 % (39 l/s) i 7 timer hvorefter det normaliseres									
Blåsten og Kloramin kan ikke bruges i Produktionskanaler									

12.3 Procedurer – 7 jorddamme

Hjælpestof HOVEN MØLLE 7 JORDDAMME NORMAL DRIFT									
Forudsætninger for behandling efter Skema 2: Vandindtag hele dambruget 350 l/s Vandudskiftning pr. kanal 60 l/s Vandudskiftning pr. jorddam 7,1 l/s "Timer for næste behandl." i Skemaet er ventetiden fra behandlings start til ny start med samme stof, uanset hvor på dambruget Formalin: Afløb fra behandl. damme spærres før stoftilsætning begynder og åbnes tidligst 4 timer efter tilsætning er afsluttet.									
Skema 1: Maximalt behandlingsomfang ved MAKSIMALT VANDINDTAG og normal returpumpning									
Type:	Dosering pr. dam	Max. antal damme	Vandudskiftning pr. dam		Vandudskiftning pr. kanal		Anbefalet dosering	Aktivt stof mg/l	Timer for næste behandl.
Formalin, 24,5 %	16,3 liter	6	7,1	100	60	100	0,083 l/m ³	20	19
Formalin, 37,0 %	10,76 liter	6	7,1	100	60	100	0,06 l/m ³	20	19
Blåsten	48,8 g	1	7,1	100	60	100	0,25 g/m ³	0,10	24
Kloramin-T, 98 %	975 g	NUL	7,1	100	60	100	5 g/m ³	4,9	64
Iltningmiddel*	975 g	7	7,1	100	60	100	5 g/m ³	5,0	0
PerEddike Syre*	195 g	7	7,1	100	60	100	1 g/m ³	1,0	0
Salt	390 kg	5	7,1	100	60	100	2000 g/m ³	2000	24
Det angivne maksimale behandlingsomfang vil ifølge modelberegning hverken overskride VKK eller KVKK. * Iltningmiddel og PerEddike Syre er angivet som rent stof, da der findes flere handelsnavne med forskellige koncentrationer. Forsigtighed tiltrædes da stofferne er meget temperaturafhængige og uden større behandlingserfaring.									
Kloramin kan ikke bruges i Jorddamme									

12.4 Procedurer – Bagkanal

Der må ikke bruges hjælpestoffer i bagkanalen.

13 Forudsætninger beregninger hjælpestoffer. Bilag 5.

Ligger separat.

14 Udlederkrav – kontrol af dambrugets udledninger bilag 6

14.1.1 Generelt

Udlederkrav for kvælstof og fosfor fastsættes ved transportkontrol. BIs og ammonium fastsættes ved tilstandskontrol. I fastsættelsen er der taget udgangspunkt i Larsen og Svendsen (2002 og 1998).

14.1.2 Forudsætninger relateret til vandindtag

Hoven Mølle Dambrug har vandindvinding gennem overfladevand og med mulighed for at supplere med grundvand. Der er godkendt et maksimalt vandindtag på 350 l/s. Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter en række udledegrænseværdier og kontrolregler for udledte stoffer, som dambruget skal overholde. Disse er skitserede nedenfor og er iberegnet flytningen af kvælstof og fosfor fra Sdr. Green og Hyttens Dambrug.

For ammonium er kravværdierne skærpet med 30 procent, da kravene ikke må overstige det hidtidige kravniveau.

14.1.3 Dambruget skal overholde følgende maksimale årlige og daglige udlederkrav:

Stof	Årlig udledning (kg) U-maks	Daglig udledning (kg) U _d	Maksimale udledning (mg/L) C-maks ved 350 l/s.
Total-kvælstof:	24.357	66,7	-
Total-fosfor:	1.496	4,1	-
BI ₅ :	21.084	57,8	9,8 mg/l (april-september) 14,7 mg/l (oktober-marts)
Ammonium-N:	10.668	29,2	2,8 mg/l (april-september) 4,1 mg/l (oktober-marts)

- U-maks kontrolleres vha. kontrolreglerne for tilstands- og transportkontrol (se nedenfor).
- U_d udgør 1 % af U-maks og beregnes som et løbende gennemsnit over 7 dage.

- C-maks må aldrig overskrides. Værdierne korrigeres for aktuell vandføring ud fra kontrolreglerne i dambrugsbekendtgørelsens bilag 2.

14.1.4 Afløbskontrol for BI₅ og ammonium (tilstandskontrol)

Koncentrationer af nedenstående stoffer i ufiltreret vand fra ferskvandsdambrugets samlede indløb og samlede udløb må maksimalt forøges med følgende udledergrænseværdier (benævnt U_k):

Parameter	Døgnudledning kg/døgn (U _k)
BI ₅	57,8 (f.eks. 1,91 mg/l ved 350 l/s)
Ammonium-N	29,2 (f.eks. 0,97 mg/l ved 350 l/s)

Dambrugets gennemsnitlige netto døgnudledning med 26 egenkontroller (365 dage) skal overholde følgende kontrolregel:

$$d_k + k_k(n) \times s_k \leq U_k$$

Hvor:

d_k = gennemsnit af de daglig målte nettokoncentrationer i udledningen (forskellen i koncentration i udløb og indløb for prøvetagningen).

k_k(n) = justeringsfaktoren ved tilstandskontrol for 26 prøver, k_k(26) = 0,5035

s_k = spredningen på de n (normalt 26) nettokoncentrationer i udledningerne

U_k = udledergrænseværdi. Se tabellen ovenfor.

Justeringsfaktoren relaterer sig til antallet af egenkontroller, og for tilstandskontrol er der iberegnet, at højst 20 procent af prøverne i en kontrolperiode må overskride grænseværdien (den kritiske fraktion).

14.1.5 Afløbskontrol for total-N og total-P (transportkontrol):

Koncentrationer af nedenstående stoffer i ufiltreret vand fra ferskvandsdambrugets samlede indløb og samlede udløb må maksimalt forøges med udledergrænseværdier (benævnt U_{Tk}).

For total-N og total-P gælder, at udledergrænseværdierne (U_{Tk}) skal tilpasses ved overgangen fra tilstandskontrol til transportkontrol ved beregning af korrigerede udledergrænseværdier (U_T).

$$U_T = U_{Tk} + (k_T - k_k) \times s_T$$

Beregnete udledergrænseværdier U_T med hensyn til N og P er oplistet i tabellen nedenfor.

Parameter	Døgnudledning kg/døgn (U_T)
Total-N	66,7 kg/døgn + $(k_T - k_k) \times s_T$ ($U_{TK}=2,21$ mg/l ved 350 l/s)
Total-P	4,1 kg/døgn + $(k_T - k_k) \times s_T$ ($U_{TK}=0,14$ mg/l ved 350 l/s)

Dambrugets gennemsnitlige netto døgnudledning med 26 egenkontroller (365 dage) skal herefter overholde følgende kontrolregel:

$$d_T + k_T(n) \cdot s_T \leq U_T$$

hvor

U_T = korrigerede udledergrænseværdi (kg pr. døgn)

s_T = spredningen på de n (normalt 26) nettokoncentrationer i udledningerne. Hvis der ikke er tilstrækkelige prøver til at beregne spredningen anvendes følgende standardspredninger: $s_T(\text{kvælstof})=0,502$ og $s_T(\text{fosfor})=0,032$

$k_T(n)$ = justeringsfaktoren ved transportkontrol for $n=26$ prøver. $k_T(26) = -0,3352$

$k_k(n)$ = justeringsfaktoren ved tilstandskontrol for $n=26$ prøver. $k_k(26) = 0,5035$

d_T = gennemsnit af nettoudledningen på prøvetagningsdage (forskel i transport i udløb og transport i indløb baseret på målte koncentrationer i vandindtag og vandafledning og tilsvarende målte vandmængder i prøvetagningsdøgnet).

Justeringsfaktoren relaterer sig til antallet af egenkontroller, og for transportkontrol er der iberegnet, at højst 50 procent af prøverne i en kontrolperiode må overskride grænseværdien (den kritiske fraktion). Justeringsfaktoren for transportkontrol ($k_T(n)$) bliver her negativ.

15 Væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet. Bilag 7

Ligger separat.

16 Skema til brug for screening (VVM-pligt). Bilag 8

Ligger separat.